Ч. 108. Львів, четвер, дня 28. жовтня 1915. Рік I.

Українське Слово

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Ціна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В занятих територіях 4 коп.

Виходить що дня рано.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ півроку	12.— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції й адміністрації: ЛЬВІВ, ул. Руська 3. Експедиції: Бляхарська 11.

Львів 28. жовтня 1915.

(Ю. Г.) На історичному небосклоні трагічної ери, що її теперішне українське поколіннє вже перебуло і сьогодня єще кріваво завершує, мерехтять мов рій метеорів, світляні знаки розсвіту і животні проблиски нашого недалекого, правдивого відродження.

Не розяснили ся ще, що правда, овиди світових, міжнародних констеляцій в титанічних змаганнях світла й тьми, змаганнях соціяльно-державної культури з азійським варварством. А прецінь нема найменшого сумніву, що зовнішні політичні обставини, серед яких, зараз по війні доведеть ся жити українському народови, змінять ся основно й прінціпіяльно на його користь.

Не розяснили ся ще, що правда, й овиди нашої грядучої, національно-суспільної ідеольоґії, ідеольоґії, що озарить цілу ширину й глибину народньої живучости, оцінить всі іммензії стихійної сили освободжених міліонів, відчує всі непрогляднї, масові потреби народного орґанізму. А однак, на очах широкого, освідомленого загалу сіяють рідні жертви геройчних поєвит „крівавого тану“, блимають вартости перебутих мозолів для спільного добра, сумують ся важкі удари молотів наших „чужинецьких“ каменярів і куди не доторкнемо ся рідної землі і народного тіла, раз-враз, сиплють ся іскорки тревалих, моральних і духових вартостей, з яких виростати буде наша будучність.

Не перевели ся в нас ще, що правда вічні химери непотрібних промахів, не пероорали ся сірі шари малодушного, а то й темного утилітаризму. А однак годі в нинішних днях не замітити й не відчути, як не поглубляєть ся зміст внутрішнього життя українського громадянина, як не підносить ся загальний уровень масових, постійних настроїв. Годі з відрадними почуваннями не замічати. як українській інтеліґенції не є рівнодушні великі задачі зреставровання нашого публичного життя, відзискання та обезпечення всіх наших придбань, всіх варстатів нашої довголітної, мозольної праці на давних теренах культурної і орґанізацийної діяльности.

Взагалі білянс живих, громадянських цінностей, захованих в українській суспільности представляєть ся зовсім відрадно. Він родить світляні вигляди для будучого нашого розвитку. Можна і треба се ствердити, що сама минула катастрофа наїзду, візія ad oculos задемонстрованого нищення національного життя, яке висіло довгі, тревожкі місяці над нещасним народом, причинять ся знаменито, в змислі масового досвіду до зміреняя нашої власної живучости в широких верствах.

Однак независимо від сього, не можна випустити тут одного прінціпіяльного важного моменту в оцінюванню нашого внутрішного життя його характеру, розвиткової сили і тенденції. В інтересі поглублення національної свідомости поширення її в масових кругах та піднесення на висший, новочасний уровень соціяльних світоглядів треба би різко відокремлювати від себе всі іммансвтні чинники нашого розвитку, істнуючі вже самі про себе в масі народу, в його культурі і живучости від свідомих вкладів орґанізацийної роботи, від всякої публичної акції. яку для загального добра треба безнастанно дальше переводити і скріпляти. Не можна підіймати виховуючої і осьвідомляючої праці там, де вона вже непотрібна, де виявила ся повна зрілість самопочування. Навіть в найбільше відсталім, глухім куті галицької України не можна вже вести з нашої сторони чисто національної, осьвідомляючої пропаґанди. Під теперішню пореломову хвилю розстелюють ся перед українською суспільностю, а специяльно інтеліґенцією перспективи обовязків і творчих завдань куди ширшого покрою, ніж се мало місце, перед війною, в минулім десятилітю. Війна зіпхнула се десятилітє нагло й неожидано в історичну минувшину. Всі навички давної роботи, сам спосіб її розуміння і трактовання, ціла її методика мусить відповідно змінити ся, піднести ся на висший уровень орґанізаційної техніки.

Заходило би питаннє, чи під тим зглядом дають ся помітити в кругах нашої інтеліґенції симптоми нових, внутрішних предиспозицій, симптоми збільшеного розмаху ділової орґанізації. Чи дає ся сконстатувати вичуваннє потреби критики дотеперішнього систему нашої публичної діяльности, критики на скрізь творчої і річевої, поставленої на відповіднім науковім уровени сучасних поглядів на політичне і суспільне життє. Чи слідне в наших дискусіях і освітлениях теперішної хвилі зрозуміннє, що живчик нашого парляментарно-політичного життя перед війною був, під впливом спеціяльних причин, трохи прискорений і неприродний, захоплював за великі круги заінтересовання і надавав тимсамим нашій орґанізації більше формальний ніж діловий характер. От того рода питання кладемо під увагу нашій суспільности.

Українська Волинь.

Минувшина і теперішність.

I.

З великою увагою слідимо все за тим, як ідуть воєнні події на Волини. Бо хоч у теперішну пору східний фронт розмірно втратив своє значіннє, хоч очи всеї Европи звернені на Балкан, хоч там на полудни прийде рішучий зворот війни, — для нас, для української суспільности подільсько-волинський терен війни все матиме найбільший інтерес і найбільше значіннє.

Волинь! Ріжні думи приводить се слово.

„Волинська тиха сторона“ — сказав поет і повторяє се принагідний мандрівник жовнїр. Таке враміннє тишини і спокою робить Волинь навіть — в часї війни; ще більше спокоєм віяло від неї у мирні години останнїх років. Не вжеж сї враження вірні?

II.

Инакше виглядає Волинь, коли увійдемо в її історію. В княжих часах безнастанно ворушили її воєнні походи: і зі сходу і з заходу ішли на неї дружні полки і Волинь також на всі сторони висилала свої війська. Волинські князї мали дивний якийсь огоньу крови, що гнав їх до безнастанної боротьби. Ся їх нестриманість причинила немало лиха українській землї, нераз розбивала єдність і нищила гарні основи, — але також вносила у внутрішні відносини України нову енерґію і нове життє.

Волинським князям належить ся авторство великої політичної ідеї — зєдинення Волини з Галичиною в одну державу. За сю справу від найдавнійших часів ішли горячі бої на волинсько-галицькій границі. Галицькі князї були оборонцями окремішности Галичини у вузьких територияльних границях, — волинські володарі бажали широкої держави від Припети до підніжа Карпат. І їх думка побідила. Роман Мстиславич, великий лицар і неменший політик, зєдинив обі землї в одну цілість. Його син Данило оборонив батьківське діло перед претенсіями Польщі і Угорщини і віддав наслїдникам скріплену державу з титулом королївства.

На яку міру була ся ідея, на се вказує й велика живучість. Правда, галицько-володимирське королївство під українською династією істнувало не більше як пятьнацять десятків літ. Але по столітях воно знов відродило ся. Вже при розборі Польщі монархія Габсбурґів реституувала королївство Галичини і Володимирії. Не була се давна держава у широких границях, — се було тільки галицке князївство з невеликим окрайчиком Волини, — але ідея великої карпатської держави була така принадна, що правительство Марії Тереси і Йосифа II. рішило полишити також титул Володимирії.

В нинїшний день знов відроджуєть ся діло Романа і Данила. Довголітний кордон упав. По богатьох роках розлуки знов зійшли ся обі королївські сестриці, Галичина й Володимирія.

Колиб на нерозлучну єдність — і на гарнійшу долю...

ІВАН КАЛИНОВИЧ.

Німецька преса про нас.

(Конець).

Дальше маємо до занотовання дві статті прихильного нам „Neues Wiener Tagblatt“-у, а іменно: листи Ертля Вальтера з подорожі по Галичині, в яких описує він знищення нашої землї та говорить про переслїдуваннє, якого за-

знали галицькі Українці під недовгим, а жорстоким „панованнем“ Москалїв. (Див.: Galizische Reisebriefe — в числї з 17. і 18. вересня с. р. № 258 і 259). Опріч сього стрічаємо в тому самому дневнику фейлетон проф. Романа Залозецького: Der Kreislauf des stickstoffes (в числї з 22. IX. № 263), де наш учений професор поясняє складний проблєм круговороту азоту, що його витворює чимало сучасна війна на широких побоєвищах Европи (розклад тїла, гниль матерій, занечищення всякого рода і т. п.).

Слїдкуючи за відзивами провінціональної німецької преси, ось так й видно, що кромі столичної віденської преси, чим раз більше інтересують ся нами часописї инших австро-угорських країв та присвячують українському питанню чимало місця та уваги. Так примірем прихильна нам „Reichenberger Zeitung“ помістила інформаційну статтю про природні богацтва України, яка від чотирох столїть годує ненаситно Росію матеріяльними та моральними плодами своєї землї і її синів. (пор. стаття: Die Schatzkammer Russlands“ в числї з 24. IX. № 251). А другим разом заговорила названа часопись про нас заміткою: Kämpfende Mädchen, (в числї з 28. IX. № 255) яка властиво є виїмком зі статтї Франца Мольнера про наші геройські стрількинї з „Neue Freie Presse“ про що згадувалось у нашій пресї.

Анальоґічне становище займає до нас й „Grazer Tagepost“, яке в числї з 16. IX. надрукувала статтю дра Володимира Кушніра п. з. Raben u d Aare, де шан. автор обговорює маніфест вел. князя Миколая Миколаєвича до Поляків і Миколи II., при чому підчеркує неприязне відношенне московського уряду до Українців, до котрих не відозвали ся російські офіціози ніяким „посланієм“, а тільки одинокий церковний достойник, член думи, епископ Нїкон — звернув ся до нас, а в отвертім листї до редакції поступового орґану „Биржевыя Вѣдомости“, підносячи грімкий протест проти хижацької полїтики російського деспотизма супроти Українцїв, яких бажає воно зденаціоналїзувати та змосковщити, про що впрочім згадувалось в українській пресї взагалї, а в нашім орґанї зокрема.

З инших краєвих часописей австрійської монархії заговорив про нас „Karlsbader Badeblatt“ в числї з 18. IX. № 250, в статтї: „Reichsdeutsche Anschauung über Polen“ де властиво мова про польське питанне, хоч автор статтї торкаєть ся й української справи, яка про його думцї — має чимало спільних інтересів з Німеччиною.

В другій карльсбадській часописї „Volkswille“ в числї з 19. IX. подибуємо статтю „Die Ukraina“ в якім автор обговорює вагу української проблєми на тлї сучасної війни, уважаючи визволенне України та утворенне української держави результатом та услівєм майбутнїх мирових переговорів.

Гарну статтю про переслїдуванне українського духовенства в Галичинї, та про вивезенне нашого князя церкви — зустрічаємо в сольногородській „Katolische Kirchenzeitung“ в числї з 8. вересня № 39, де просторо змальовано сумну долю митрополита ґр. А. Шептицького, якому не вільно навіть зі знакомими говорити, а коли й дозволить ся, так тільки в присутности поліцийного урядника і то по російськи.

Нарештї в орґанї галицьких Німцїв „Evangelisches Gemeindeblatt für Galizien und die Bukowina в числї з 15. IX. № 18, стор. 391 знаходимо нотатку п. з. „Die nationale Frage im Okkupationsgebiet“, де між иншими розказуєть ся про заходи українського парляментарного клюбу, який звернув ся до ц. і к. військової власти з проханнєм щоб по заняттю українських територій покликувано українських урядників, для сповнювання урядових функцій у тих областях позаяк місцеве населенне не розуміє иншої мови, як української, якою знова — вміє тільки урядник — Українець говорити.

Не можна мовчанкою збути і будапештенського „Pester Lloyd“-у який від самого початку війни стоїть по нашій сторонї. Ось примірем за час чотирнайцятьох днїв говорив про нас трома наворотами, а саме: В числї з 23. IX. № 264 — надрукувала редакція лист одного буковинського учителя - Українця, в якому він подає пословн М. Васильковн свою цікаву розмову з одним інтелїґентним російським — мужиком; в числї з 26. IX. № 267 містить ся передрук гарного опису з подорожі німецького надпоручника п. з. Durch die Karpathen nach Galizien де сей німецький автомобілїст описує свої враження та цікаві замітки про життє наших Гуцулів про вигляд Карпат і Галичини і т. п. замітки. А в третє була згадка про нас в числї з 29. IX. №. 270, іменно в замітцї: Heldenmütige Sanitäts-Unteroffiziere в якій разказуєть ся про Макара Базилька з Landwehr-Infanterie № 33, що в часї боротьби під Кіскуріма та Ґіфґіфельде на висотї 399 обслугував десятки ранних хоч сам був ранний, носив на своїх плечах тяжко ранних на діл, за що нагороджено його медалем I кляси.

На прикінцї нашого звіту не так з хронїкарського обовязку як для повноти образу згадаємо про статті і ілюстрації, що появили ся по великих, розкішно ілюстрованих німецьких тижневниках; як пр. річево та плястично написана стаття рад. двору д. Олександра Барвінського: „Das grosse Weltkrieg und die Ukrainer“ що її надрукувала в числї з 9. вересня с. р. № 37. „Illustrierte Zeitung“ (яка виходить у Липську - Берлїнї) а про яку була мова в „Українському Словї“, в числї з дня 24. IX. № 74.

Знова в другому ілюстрованому тижневнику: Berliner Illustrierte-Zeitung“ з дня 19. IX. № 38 — знаходить ся гарна фотоґрафічна відбитка Софії Галечко, до якої додала редакція чималу замітку п. з. Tapfere Frauen-Ukrainerinerin.

На закінченне зареєструємо замітки ілюстрованого тижневника „Wiener Bilder“, який в числї з 26. IX. № 39 приносить кілька образків з життя наших Січових Стрільцїв, додаючи до них інформаційні замітки про скількість У. С. Стрільцїв, про їх боротьбу в Карпатах, про похвали, відзнаки, що їх дістали наші борцї-герої, за свою хоробрість та за свою боєву справність.

Стільки замітили ми — вертуючи німецькі часописї за вересень. Що принесе жовтень — розкажемо в слїдуючому нашому звітї.

Урядові воєнні звідомлення.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 26. жовтня 1915.

На російськім фронтї.

Ц. і к. війська, що борють ся на південний захід від Чарторийська відкинули цїлий ряд російських наступів, причім полонили 2 офіцерів і 500 жовнїрів, та здобули машиновий кріс. Німецькі полки відкинули неприятеля по обох сторонах дороги, що провадить до Чарторийська від північного заходу. Москалї зіставили вчера на сїй области 4 офіцерів, 1450 жовнїрів та 10 машинових крісів в руках союзників.

Впрочім положенне на північнім сходї незмінене.

На італїйськім фронтї.

Вчерашній день на фронтї, що переходить через високорівню Добердо минув в порівнанню з попередними днями супокійно. Натомість дуже нагальні борби розгорілись о наші становиска коло Ґорицького і тольменського мостового причілка, та о становиска на відтинку на північ від Сольміна аж до Крн. Всї ті наступи покінчились для неприятеля невдачею. Під Крн три наступи Італїйцїв зломались в нашому огнї. Під Мрцї Врх пічний атак остав ся без успіху. По полуднї приготовлював неприятель дуже сильним огнем новий наступ сильних відділів на наш мостовий причілок Tolmein. Пізним вечером наші війська відкинули наступ на височини на захід від Sansa Lucia. нинї рано відкинули другий наступ, підприйнятий на наші становиска на північ від Коуач. Тут прийшло аж до рукопашної борби, після чого неприятеля відкинено, завдаючи йому тяжкі втрати, Область під Дізелею була якийсь час сильно острілювана. Слабший італїйський наступ на Sagore зістав з легкостію відкинений. Monte Sabotino. де неприятель в послїдних днях втратив щонайменше 2.500 людей було вчера сильно острілюване. Много ґранатів впало також на південну часть Ґориції. Вечером заатакували дуже сильно відділи військ Італїйцїв височину Подгори. На нїщо здались їм бомби наповнені трійними ґазами, — всюда зістали кроваво відкинені.

Вчера місцями можна було оцїнити втрати Італїйцїв, які понесли підчас наступу на високорівню Добердо. Так пр. перед фронтом одного з наших полків піхоти лежить 3.000 неприятельських трупів.

На тирольському фронтї відкинули оборонцї становиска коло Ляфрайн атак 116 полку італїйської піхоти.

На сербськім фронтї.

Австро-угорські війська, що йдуть на схід від Вишеграду, відкинули неприятеля до границї. Серед військ неприятеля находились також чорногорські баталїони.

Ц. і к. війська, що борють ся в північнозахіднім кутї Сербії, що належать до складу армії ґен. Kövesa, зближують ся до горішної Колюбари і до покиненого Сербами міста Валїєва. Вислані з Обреноваца на полудне австро-угорські дивізії, здобули після завзятого бою сильні становиска на південь і південний схід від Лязареваца.

Німецькі війська відкинули неприятеля поза Аранґельовац. В Тополї і на височинах на схід від сеї місцевости австро-угорські війська борють ся. Німецька армія, що йде вперід по обох боках Морави, опанувала височини на північ від Раци, місцевість Марковац та дальші сербські становиска, положені на південний схід від Петровац. Височиву положену в кутї Дунаю на схід від тїснини Клїсури, неприятель вже по більшій части покинув. Ми найшли тут три армати, між ними одну тяжку.

Заступник шефа Ґенерального Штабу
пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

На морі.

24. жовтня пополуднї обкидав італїйський летун місто Трієст бомбами, причім, не спричинивши ніяких шкід, вбив трех мешканцїв а значну скількість поранив.

В кілька годин пізнїйше наші летуни ревізитувались атаком на Венецію, де від год. пів до одинайцятої в ночи аж до 1. в полудне з великою скорістю арсенал, електрична централя, дворець, кілька фортифікацій та инші військові будинки зістали обильно обкидані бомбами середної і найбільшої якости, що викликало численні пожежі. Найблизшого рана о год. 8. заатакувала летнича ескадра маринарки Венецію в друге, де ще шалїла пожежа, викликана нічним бомбардованнєм. Окрім попередно вичислених будинків, бомбардувано успішно також летничі галї і воєнні кораблї. Слабі атаки двох неприятельських летунів, що хотїли перешкодити нашій роботї, зістали вкоротцї відкинені нашим крісовим огнем. Підчас тих атаків неприятельська артілєрія сильно та безуспішно острілювала наших летунів.

Команда фльоти.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 26. жовтня 1915.

На західнім фронтї.

На північний схід від Souchez неприятельські наступи підприняті ручними ґранатами відкинені

В боях 24. с. м. в вистаючім місци на північ від Лємесріль в Шампанії около 250 метрів нашого перехіднього становиска дісталось в руки неприятеля. Вчера звідтам відкинено зовсїм Французів. При тім полонили ми 5 офіцерів та понад 150 жовнїрів.

На північний захід від Лємескіль неприятель держить ся ще в малім німецьким рові на височинї Combres. Наше висаджуванне мінами було успішне; натомість неприятельські висаджування в Духовнім лїсї позістали без успіху,

На східнім фронтї.

Ґрупа військ ґен. Гінденбурґа: На північ від Ілдукшти перейшли ми знов сей відтинок.

Казимирський фільварок, що оногдї вже був часово занятий, находить ся вже в постійнім нашім посїданню.

Ґрупа військ князя Леопольда баварського. Російські наступи на схід від Баранович і на наші становиска над каналом на південь від озера Виґоновського відкинені.

Ґрупа військ ґен. Лїсінґена: На схід від Куклї (на захід від Чарторийська) в ночи на 25. с. м. взято приступом неприятельські становиска. Загальний російський протинаступ зістав ся без успіху. Вчера осягнули ми дальші поступи. Неприятель полишив в наших руках 4 офіцерів 1450 жовнїрів і 10 машинових крісів.

На сербськім фронті.

На схід від Вишеграду дійшли ми до лінії: височина Суха Гора—Панос.

Наступ ґенералів Kövesa і Ґальвіца йде успішно вперід. На південь від Полянки північні збоча долини Раца є в нашому посіданю, Дальше на схід заняли ми Марковац, Лєолє і Кучево. В послідних трех днях полонено 950 Сербів.

Від армії ґенерала Боядєва не прийшли доси нові звідомлення.

Начальна управа армії.

Европейська війна.

Безсильність Італії.

Коли Італія виступила проти Австро-Угорщини, сподівалась, що в короткім часі побідно покінчить війну зі своєю колишньою союзницею. Тої самої думки були також правительства почвірного порозуміння, а Анґлія представляючи собі вже заздалегідь користи, які її з того підприємства припадуть, позичила Італії гроші на веденнє війни. 23. мая с.р. з виповідженнєм війни настала в почвірному порозумінню немала радість. Головний удар мав слідувати на лінії Ґрац-Віденъ, упоравшись тим чином з Австрією, — Італія мала знищити й Німеччину.

Пять місяців працює тяжко Італія; та не то, що не має доси з свого ризиковного підприємства ніякої користи, — але що більше, не може вона нічим прислужитись своїм союзникам. Хотьби як сильні були її наступи на австро-угорські війська, не впливає се в жаднім разї на розвій акції ані на сході ні на заході.

В хвилї, коли Італія виступила проти Австрії. союзні держави розпочали маєву офензиву знад Дунайця. І тревала вона довгий час. а нова війна на півдні не вплинула в нічім на розвій історичних подій.

Нині зарисовуєть ся та сама анальоґія: В хвилї, коли австро-німецькі війська з заходу а болгарські зі сходу кліщами взяли Сербію, та з усіх сторін йдуть в серце краю, — Італія не могучи Сербії нічим більше прислужитись розпочала загальний наступ і над Сочею, і на карінтійсько-тирольському фронті. Як вчерашнє (з 25. с. м.) звідомленнє каже, вже четвертий день трівають завзяті наступи Італійців. Доси не принесли вони їм ніякого успіху. Їх вислїд подібний до попередних; поля битви засїяні італійськими трупами. Італійське військо зачисляло почвірне порозуміннє до першої кляси. Та вже май і червень вказав як раз на щось противного. Дипльомати кинулись з здвоєною силою силою на Балкан о ще хоть би одну поміч. Найбільше податливою була для почвірного порозуміння Греція; Веніцельоз та часть перекупленої ним грецької преси почали управляти ще більше русофільську політику. Не здавав собі видко Веніцельоз справи з сього, якіб страшні прямо наслідки мало виступленнє Греції: В політиці держав почвірного порозуміння був він так засліплений, що призабув, що інтереси Греції і Італії в Альбанії. до котрої Італія має великі аспірації, є прямо противні.

І по сїй третій з ряду італійській офензиві можна сподїватись, що король Емануель знов осяде, щоб відпочати. Коли в маю в перших днях виступлення, Італія, маючи свіже, не здеморалїзоване військо, не віднесла ніяких користей, — то тим більше розібють ся безуспішно її пляни нині, коли армія сильно проріджена непривична до зими, стоїть серед ледів та хуртовин Альп.

Дїяльність війська при відбудорі краю.

ВІДЕНЬ (Ткб.). З головної кватири доносять:

Коли наші війська освободили південно-східну Галичину та Буковину зпід пановання Росії, станули перед нами не лиш військові, але і культурні задачі, а іменно, щоб охоронити відбиті краї та вертаюче до них населеннє перед шкідними наслідками неприятельського наїзду на економічному полї. Передусім конче треба було управити рілю і зібрати збіже з поля. Часто вже поза боєвою лінією. ще в области неприятельського огня розпочинали наші жовнїрі культурну роботу. Здовж Днїстра і Прута тисячі жовнїрів були заняті при роботах. Тисячі коней і возів достарчила армія на цїли відбудови рілї та зібрання збіжа. Наслідки сеї працї очевидні. Більша часть жнива вже під дахом, — а земля управлена.

Технічні відділи мали досить працї в культурній области, відбудовуючи на ново або направляючи зиищені або ушкоджені неприятелем дороги, мости, зелїзниці.

Нинї на Буковині головна лїнія Дорна Ватра, Felsögorgo є вже получена з угорськими зелїзничними лїніями, а друга лїнія Якобени, Борса дійшла до Марамороʼ. Нинї сї зелїзниці служать головно військовим цїлям, пізнїйше віддасть ся їх на услуги суспільности.

Сїть доріг зістала також значно розширена; головно під тереновим дуже тяжким зглядом на лїсистих збочах Карпат працювали тисячі робітників серед ледів та снігів, будували нові дороги на горах високих до 1000—1600 метрів. В місцях, в котрих давнїйше були тільки стежки для піхотинців, є нині дороги, котрими можуть їздити тяжкі вози. Численні мости, котрі неприятель або спалив, або висадив в воздух, або котрих сила обтяження була ослаблена, зістали на ново відбудовані, зміцнені, направлені. Справа доброї води до пиття, що головно в долинах східної Галичини не доставала, та була гнїздом неустаючих пошестей, зістала доцільно і успішно полагоджена в области армії ґен. Пфлянцера. Єствуючі вже студнї зістали відчищені та впорядковані. Виверчено нові студнї, а навіть викрито нові жерела.

Взагалї військо безперестанно було дїяльне при направі гиґієнічних та санїтарних уладжень. Перепроваджено очищеннє і асанацію многих місцевостей, знищених та спалених російськими військами. В околицях навіщених холєрою, військові лїкарі щіпили населеннє перед холєрою. Промислові заведення в кароткому часї пущено в рух, і нинї ведеть ся там праця під військовим зарядом. В той спосіб підняли працю численні млини, привернено рух в копальнях, щоб узискати правильну доставу, так важного для війська і цивільного населення цїнного матеріялу.

Та цивілїзаційна робота армії стрінула ся з признаннєм полїтичних властей і цїлого населення краю, котре бачить, що армія стараєть ся не лише о оборону границь, але також о чинне попертє її матеріяльного добра.

Грецьке запереченнє.

АТЕНИ. (Ткб.) Офіціяльна нота, яка появилась в часописях, заперечує поголоскам, начеб Греція мала намір заняти сербську область, та заявляє, що грецьке правительство ніколи не думало і не могло думати про заняттє области, що належить до союзної держави.

Італія не дасть помочи Сербії,

ПАРИЖ (Ткб.). Справоздавець медіолянської часописї „Secolo“ в Парижі, що повернув з Риму та має відомости від добре поінформованих полїтиків заявляє в письмі до „Petit Parisien,“ що слова президента Вівіянього висказані в сенатї про участь Італії на Балканї є хибно поняті. Італія не обіцювала ніякої помочи на Балканї. тільки співучасть фльоти в бльокадї і острілюванню болгарських побереж. Впрочім офензива проти Австрії — се неначе поміч Сербії.

Радять дальше...

ПАРИЖ. „Figaro“ доносить з Атен: З дипльоматичних кругів доносять, що держави почвірного порозуміння ухвалили предприняти нові успішні зарядження в цїли поперття Сербії. Безпосередно буде висаджена на сушу значна скількість військ. Анґлія приобіцяла вислати значні війська та матеріял.

Невдача нової італійської офензиви.

БЕРЛІН. (Ткб.). „National Zeitung“ доносить, що швайцарські часописї стверджують цїлковиту невдачу третьої італійської офензиви, до котрої ужито жовнїрів, що доперва від чотирох тижнїв є при війську, та оцїнюють італійські втрати понад 1/5 всіх корпусів армій ужитих до приступів.

ОРЕСТ ЛЕВИЦЬКИЙ. 3)

Анна-Альоїза Острожська.

(Історичне волинське оповіданнє).

(Дальше).

Анна-Альоїза народилась 15. березіля, 1600 року. Їй минав тільки четвертий рік, коли помер її батько, і вона стала рости під виключним піклуваннєм матері, яка й прищепила їй лихе насіннє надмірного фанатизму та бузувірства, що напотім процвіло в ній роскішним квітом, наробило великого лиха рідному краю, зате принесло добру поживу єзуїтам. Про сю недобру людину слід росказати трохи докладнїш. Мати Анни-Альоїзи, княгиня Анна, була дочкою Яна Костки, Сандомирського воєводи. В 1592 р. сїмнадцятилїтньою красунею пішла вона за князя Олександра Острожського і принесла йому великий посаг, між иншими маєтностями й місто Ярослав, що тепер в Галичинї, через віщо її звичайно взивали „княгинею Ярославською“. В домі її батька, Костки, єзуїти давно вже звили собі тепле кубельце, а в Ярославі мали вони власний костел і навіть колеґіум, в якому либонь-би то (як дехто гадає) вчив ся якийсь час і Богдан Хмельницький, що потім зруйнував його. Під впливом єзуїтів Анна Костчанка зросла заїлою католичкою, повною надмірного фанатизму й злосливої нетерпимости до людей иншої віри.

Поки живий був князь Олександер, він якось умів спиняти її фанатичні пориваня, зате напотім вона добре в сьому надолужила. Тодїшнїй митрополит Петро Могила з великим сумом занотував в своїх келейних записках, як „княгиня Ярославская“, ставши вдовою, зараз же „отъ православной церкви (в Ярославі) іерея православного изгнати повелѣ и отступнику вручивши церковь, различно принуждаше правовѣрныя отступству совокупитися, въ темницу ихъ заключая, и пѣнежныя вины отъ нихъ взимая, и иными бѣдами казни ихъ; се жъ творяше наущенна отъ своихъ іерей, глаголемыхъ іезуиты“ *). А в 1625 роцї та-ж сама княгиня видала Ярославським міщанам привилей, в якому суворо заборонила їм приймати до свого товариства ні одного жида, єретика і схизматика, хоч би то був найкращий ремісник або богатий купець. Тільки особлива знатність та вельможність дому князїв Острожських (а може ще й намови єзуїтів, які мали в сїй справі свої заміри) примусили богобоязну панну віддатись за схизматика. Звичайно, мала вона на думцї й релїґійну місію — одвести мужа од грецької схизми і навернути до єдино-спасаючого костела. Але князь Олександер був чоловік непохитної вдачі, та за ним пильним оком зорив і старий батько, що мав уже двох синів апостатів. Легко уявити, як прикро почувала себе отся девотка в Острожськім замку, де щодня правились усякі церковні служби й набоженства, невиводно вештались свої й захожі з далеких країв ченцї та архієреї, одбувались часті наради з старим князем по релїґійних справах, а особливо — як було їй терпіти у власнім домі схизматицького богослова, який щоденно навчав її дїтей грецьких доґм і був домовим священиком! Здавивши серце, мусїла богобоєдна княгиня зносити усе те, і єдиною потїхою для неї була молитва, святобливість і взагалї побожні справи. Поховавши мужа, вона ще з більшим запалом стала віддаватись таким справам: окружила себе єзуїтами, щотиждня сповідалась і причащалась, носила на тїлї грубу волосяну одежу, спала на голих дошках і часто бичувала себе до крови колючою пугою. Вона змурувала в Ярославі пишний кляштор для бенедіктинок і подарувала тамошнїй єзуїтській колеґії кілька сел і фольварків. Чутка про її надзвичайну побожність розголосилась до самої столицї католицького світу, і папа Климент VIII ушанував її листом, в якому похваляв її горливість до католицької віри і ставив її особливу заслугу те, що вона, користуючись усякою пригодою, виганяла з своїх маєтностей схизматицьких попів і настановляла на їх місця католицьких священиків. Княгиня Анна прожила з мужом всього одинадцять років і хоч лишилась досить молодою вдовою, не маючи й тридцяти лїт, проте не схотїла поновляти шлюб, прожила ще 32 роки вдовицею і померла в 1635 роцї в Ярославі, й похована в єзуїтськім костелї св. Яна.

Отака була мати князївни Анни-Альоїзи; в такому ж дусї й напрямі вона старалась виховати, за помічю єзуїтів, і своїх дїтей, бо й сам папа, зараз по смерти князя Олександра, прислав їй, нерозважній удовиці потїшаючий лист, в якому радив їй цїлком присвятити себе на те, щоб виховати своїх дїтей пристойно до їх славного роду і на користь св. віри. І богобоязна княгиня була рада ужити усяких засобів; щоб найпильнїще виконати волю св. отця, і свій матерний догляд та піклуваннє переважно звернула на найменьшу дочку. Анну-Альоїзу, бо вона лишилась після батька майже немовлятком і не зазнала ніяких схизматицьких впливів. І що то була за чудова дитина, який вдячний матеріял задля виховничих заходів матері і її помагачів єзуїтів уявляло непорочне серце маленької князївни! Її біоґрафи-єзуїти

*) Архивъ Юго-зап. Россіи, ч. I, т. 7, 61.

Листи з під боевої лінії.

I. З Волиня.

„Куди прийти, село винищене, населенне повтікало. Села дуже ріжні що до урівня культури.

Підмійські дорівнюють нашим, а подальші таки дуже темні, а маєтково нужденні. Люде відносять ся до нас досить прихильно, але таки з недовірєм. Що до національної приналежности вони почувають ся „людьми руської віри“. Правдивих руських „твердих“ не люблять. Нас називають Поляками. На питанне, коли пішли відси Москалі, відповідає оден старенький: „Наші Москалі пішли вчера, а ваші Москалі сьогодня прийшли“. У бесїду входять радо, люблять нас, що ми „таки так по простому“ говоримо, хоча й грамотні і дивують ся, що так „по простому“ говорить понад 30 міліонів людей. До унїятства відносять ся прихильно через те, що не забули, чим їх батьки були.

II. Зі села Беремяни, заліщицького повіта.

Цїлий рік були Москалї гістьми в тих околицях. Люде бідаки витерпіли чимало, особливо, коли боєва лїнїя була над Стрипою і Днїстром. Найбільше шкід та страху зазнали люде тепер при відступленню московських військ. Загально християнських селянських загород не нищили огнем; за те забрали все до послїднього — як говорить ся — хвоста: конї, худобу, вівці, свинї і т. д. А платили що ласка пр. 20 рублів за корову. Харчували ся по хатах „як любі гості“. Біда, нужда не до описання. Коли боєва лїнїя була дальше на захід, тоді було троха лекше, бо лише жандармерія перебувала в селї. В часї відвороту Москалї вивозили з собою, що могли, особливо із желїза чи якого аліяжу. Так забрали всї дзвони з церкви, з костела, навіть зі школи, мосяжні та інші річи з горальнї, яку спалили. Попалили всї стирти по полях; в сусїднїм селї Жнибородах спалили двір. Коли наші війська наступали, Москалї видали приказ, що до відкликy не вільно нікому виходити на вулицю. Кого піймали, вивозили в Росію. Так вивезли коло 40 людей. Москалї мали сильні окопи коло Чернелиції, де мали за всяку цїну тримати ся. До тих окопів переправив ся 5-ий московський полк через наше село, а инший в Хмелеві, хотїв туди дістати ся, щоби скріпити сили. Москалї не зорієнтували ся та вибили сараки мало що не до ноги свій полк артилєрією з Беремян, бо гадали, що „хитрий австрієць“ забрав уже ті позиції. Масу ранених вивозили через Беремяни. Відтак знова вийшов наказ, що не вільно світити ні виходити — аж показали ся наші патрулї. Нарід приймав наших з одушевленнєм.

Вперед!

Де вчора ще бренїла сталь
І начиняла землю вщерть,
Де було глянеш в синю даль,
Усюди смерть, усюди смерть.

Де вчора ще під гук гармат
Гудів, ридав зелений ліс,
Де йшов на нас і кат і брат
Та за покосом клав покіс,..

А нинї тихо, тихо тут,
Хиба пташина де бренить.
Вертає люд у рідний кут.
Сльозами згарища гасить.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

До присяги.

(Записки стрільця.)

I.

По приказу курінного отамана, команданта Збір. станиції, дра Михайла Волошина, рушили стрілецькі новобранцї минувшого понедїлка раньком походом із касарнї на зелїзницю, щоб відїхати до місцевої команди у Гнильчу.

Накрапав рясний дощ; сумна осінь. Та Українець з природи не такий, щоби сумувати. Звісно: де три Українцї, там їй хор. А то йшла цїла чета, а в ній що найкращі молоді представники співучої України. Як лиш рушили ми з подвіря касарнї, загреміла пісня

Ізза гори чорна хмара встала,
То не хмара — молоді гузари.

Ледви чи є друга така пісня, щоб надавала так влучно такту в поході, як ся. Зложив її звісний стрілецький композитор, десятник Гавронський. І коли інституція Українських Січових Стрільцїв перемінить ся колись в постійну військову організацію на Україні, то ся пісня не лиш буде історична яко стрілецька маршова але й буде улюбленим співучим тамбором Сила її лежить в тім, що вона жива, не монотонна.

Провожав нас гурт: материй, жінок, товаришок, знакомих. На площі перед двірцем було „свобідно“. Знов понеслась пісня; гутірка. Останні хвилї. Розстаннє. Прощають ся.

Не слїдно було тої ніжного жалю-туги, що проявляєть ся у таких хвилях в звичайних часах. У людей, що в кожду днину читають і чують тільки про кров, трупів, нужду — душа позбавляєть ся елястичности, ніжности; вона твердне, камяніє.

Подібно в области близь боєвої позиції. Там виселенцї з невтральних сїл мешкали лїтом в полї, без ніякого даху над головою, обірвані, голодні. Вони не відчували болю. Їх душі переповнені горем. Снували ся мов тїни. Не нарікали, не плакали і не сміялись. Матері, жінки, дїти відпроваджували на кладбище дїтей, мужів, — без вислову болю, байдужно. Лиця їх мраморні. Тепер скитають ся по чужих селах — сї ходячі тїни.

Зболїла Українська Душе! В тобі пишеть ся „кервава книга“.

II.

Перша більша стація, де потяг задержуєть ся довший час — Ходорів. Загреміла наша рекрутська тамборова пісня, залебедїли „Засвистали козаченьки“, зазвенїла „Ой у лузї червона калина“. На перонї гурт людей пильно прислухував ся. Старший зелїзничий урядник ловив кождий звук та глядів поважно в даль. Недалеко нього другий радів і хвалив вдатні голоси, Осторонь стояли; батько і дочка — інтелїґенти. Видно любителї музики. У дївчини перша пісня звернула увагу, друга прикувала її, третя розмріяла.

Се та чарівна рідна пісня, що має у нас, Українців, значіннє найважнїщого виховуючого чинника. Вона — жемчуг як твір мистецтва. Вона — наша держава; вдержала нас при етноґрафічнім істнованню, дала нам змогу вступити на дорогу, якою йдуть новочасні нації. Рідна пісня — се наша одиноко правдива, безглядно вірна, щира приятелька і союзниця, Під її знаменем — під знаменем опертя на власні сили — ми побідимо.

III.

З Галича, останньої нашої зелїзничої стації, до місця призначення — три милї болота. Пронибаючий холод. Юнаки гріли ся — як звичайно Українець — дотепами. По 12-годинній подорожи опинили ся ми в Гнильчу. Провідник транспорту, десят. тов. Антін Дівнич, зголосив наше прибуттє у місцевій команді У. С. С. Товариші розійшлись на кватири; хто пристав на мешканнє до старої вдови, хто до молодої а хто до утїкачів з позиції. У селї, хоч воно й велике, певно нема нї одної хати, де би не було гостей. Місцеві люде раді всїм: цивільним ізза милосердя, любови ближнього, а стрільцям головно як воякам. бо певні, що в небезпечний хвилї стали би валом в обороні села і певно вратували-б його. Таке у нашого народа довірє до стрільцїв. така віра у їх непобідимість. Минувшого року як настала мобілїзація, станули вишкові українські стрільці табором в Гаях коло Львова. Випала менї тамтуди дорога. Перед селом леґітимую ся у ополченців, що виконували поліцийну службу. В розмові виявило ся, що люде незвичайно раді побутові стрільців у їхньому селї та хотїли-б, щоб як найбільше їх там перебувало. По їх думці навіть якби Москаль заняв цїлу Галичину, то Га-

---

умилено оповідають, як отся незвичайна дївчинка воїстину ранїйш стала взнавати Бога, ніж навчилась пізнавати свою матїр. Ще не встигла вона вийти з пелюшок, як уже побожно складала свої рученята і, дивлячись на небо, не зірки помічала на йому, а вбачала Творця їх, і показуючи пальчиком на Його резиденцію, навертала до Нього думки тих, що на руках її носили. Вони її, ставляли на ніжки. по землї ходити вчили, а вона їх до помилосердного відношення в небо привчала. Коли ж вона доросла до першої пори свідомости, то звернулась до Бога з такою палкою обітницею: „Мій Творче! Будь моїм Паном і моїм Богом, а я буду найнижчою служебницею Твоєю і шлюбую все життє моє присвятити на службу Тобі“. Увесь молодий вік князівни-праведниції пройшов в побожній та доброчинній праці: дуже любила вона читати св. письмо та про життє святих. охоче, слухала і сама вела духовні розмови, безперестанно допитувала своє сумлїннє, обмірковувала кожний учинок, кожну гадку, часто ходила до сповіди і причастя. Мати при всякій нагоді правила її про суєту та гріховність світового життя, відвертала її від гадки про заміжжє і видимо готовила її до черничих обітниць. І молода праведниця охоче потурала материним річам і сама видимо кріпла в замірі стати черницею. Аж тут враз в її настрої стала ся якась несподївана зміна. Її було тодї 18—19 років. Вона враз якось помітила, що вона молода і гарна, і перестала, як ранїйш, нехтувати своєю вродою, а захотїла жити, як жили инші панни, її однолїтки. Стала вона видимо байдужою до тих побожних праць, яким до того часу з запалом віддавалась, нудилась під час духовних розмов, перестала й згадувати про чернецтво, почала більш дбати про убори, про свою вроду, мріла про веселощі світового життя і видимо нудьгувала серед невиводного суму та нудьги, що панували в домі її матері. Збентежена такою зміною мати та її приятелї-єзуїти ужили всяких способів, щоб побороти в молодій дївчинї сей небезпечний настрій, та ніщо не помагало; тодї вони зрозуміли, що приходить ся дбати про заміжжє панни, і стали виглядати пристойного для неї жениха. Було багато ясновельможних панів та князїв, які радо зложили-б серця свої у ніг родовитої наслїдниці дому князїв Острожських, але їх заходи не мали доброго вислїду, бо хоч які вони були достойні. гідні й поважні люде, та їм не доставало одної прикмети, найбільш потрібної, щоб повести до шлюбу таку богобоязну панну—побожности. Нарештї знайшов ся щасливий претендент, що його признали достойним стати мужом доброчесної Анни-Альоізи: то був славетний лицарь Ян-Карло Ходкевич, ґраф на Шклові і Бихові, воєвода Віленський, великий гетьман Литовський, ґубернатор землї Інфлянтської, староста Дерптський, Любошанський, Вілюнський і т. и. Він був богатий і значного (колись українського) роду, а про його хоробрість та військовий досвід і вдачу греміла слава не в однїй Польщі, а й в инших країнах. Правда, він був удівець і трохи старенький задля такої молодої панни: йому було вже 60 років; за те його побожність та святобливість доходили до найвищого ступня. Щодня він слухав св, мшу, а перед кожною битвою післикував та молив ся цїлий день, годинами пролежував крижем на голій землї і бичував себе до крови. Серед своїх жовнїрів він суворо нищив розпусту, виганяв з обозу розпустних жінок, а одного разу звелїв їх усїх перетопити в річці. До того, він щедро надїляв добром католицьких духовних, будував костели і кляштори, і бувши тільки женихом, щоб догодити своїй нареченій, фундував в своїй Жмудській маєтности. с, Крозах, єзуїтську колеґію. За таким мужом нїчого було обавлятись за дальший поступ у всяких чеснотах богобоязної Анни-Альоізи, тим паче, що (як ходила поголоска між єзуїтами) перед шлюбом молоді потай заприсяглись перед Богом довіку не користуватись подружнїми правами і під зовнїшньою формою подружа зберегти себе в дївочій чистоті.

24-го падолиста, 1620 року, в Ярославі пишно та уросто відбулось весїллє Анни-Альоізи з п. Ходкевичем. Але їм не довго судилось тїшитись молодоженським щастєм. Через кільки днїв по шлюбі новоженець-гетьман уже поспішав до Варшави, на сойм, щоб з рук самого короля отримати гетьманську булаву і з нею вести королївське військо на війну з Турками. З Варшави він на короткий час навідав ся до Острога, щоб тільки попрощатись з молодою жінкою, і се було їх останнє побаченнє, бо воюючи з Турками під Хотином, старий гетьман часто хорував, а одного разу, обїзджаючи полки і напучуючи їх перед битвою, він враз схилився з коня і вмер на руках підхопивших його жовнїрів — 24-ого жовтня, 1621-го року, рівно через десять місяців по шлюбі. Тїло було поховане в Камянції, але через рік, по волї Анни-Альоізи, було перевезене до Острога і з великою пишнотою та небувалими церемоніями поховане в фарнім костелї; та на сїм, як далї побачимо, далеко ще не скінчилась мандрівка померлого гетьмана.

(Далї буде).

іх не здобуде, бо їх боронять стрільці. В понятю селян січові стрільці надавали Гаям значіннє Перемишля.

IV.

Другого дня по обіді, який ми завдяки невсипучим заходам віст. тов. Вол. Демчишина дістали в місцевій станиці, відбув ся о 3. годині перегляд усеї молодої войни, усіх давніщих і новіщих новобранців-стрільців на січовім полі за кладбищем.

Сонце вкладалось спочивати. На дворі сутеніло. Кругом сіріли горби і протяжно шумів ліс.

Довгими стрійними рядами уставились три сотні, а напроти них станула наша чета.

На буланому коні приїхав сотник Семенюк. Сотник Стафіняк відібрав звідомлення (рапорти). Коли укорались зі старшими товаришами, звернув ся сотник Стафіняк до нашої чети. По перегляді рознеслась команда: „Молись!“ Кобзарство злаштувалось до присяги. За сотником Стафіняком повторяла чета слова присяги. Для душі незвичайна хвиля. Поважна, бо кождий свідомий її серіозности і значіння.

Останні слова: амінь!

Чета стоїть з запертим духом.

„Нехай так станеть ся!“ — сказала наша свідомість.

„Амінь!“ — проніс вітер филями тую мову, звістив вершки ліса об тім, що стало ся, дікнув ся історичних скал і з ними поділив ся своєю відомістю.

На вічну память.

І поніс ся далі, з землі могутнього, сильного князя Романа — над Чорне море.

— — — — — — — — — — — —

По команді чета зладилась до походу. Рушила. Вдарила боєва пісня: Ой не дивуйтесч“...

В.

НОВИНКИ.

— **Українське шкільництво в Холмщині.** Опубліковано розпорядок найвисшого Вожда армії арх. Фридриха з 17 жовтня 1915 про шкільництво в окупованих краях, який доповняє давнійший розпорядок з 7. марта 1915. про сї справи. Між иньшим рішено тут справу уживання української мови в школах в той спосіб:

„В округах воєнного ґенерал-ґубернаторства на схід від східної границі округів Любартів, Люблин і Янів уживаєть ся на зарядженнє військового ґенерал-ґубернатора українська мова як викладова у тих публичних школах, у яких української розговірної мови уживає більшість дітей, для яких має служити школа.

„Російські діялекти не уважають ся за українську мову в змислі попередного уступу“.

Дальше рішене, що на випадок, якби була заведена в школі инша мова, а знайшло ся принайменше сорок дітей, що уживають української мови,—для них отвираєть ся науку в українській мові, на зарядженнє ґенерал-ґубернатора. Такі самі права признано меншостям німецьким і польським.

— **Посади в адміністрації окупованих земель.** З окупацією бувших російських земель створило ся дуже богато вільних посад в адміністрації нових територій, які поки що стоять під військовою управою; між иншим такі посади отвирають ся в Холмщині і на Волини. Кандидати, що компетують о такі посади, мають вносити подання до ц. і к. найвисшої команди армії (найвисшої етапної команди) через руки своєї верховної власти — цивільної чи військової.

Подання мають бути належно удокументовані, щоби можна виробити собі осуд про кваліфікації і дотеперішне заняттє петента. Подання без близших пояснень про кваліфікацію не можуть бути трактовані урядово, хоч є вільні посади у всіх катеґоріях служби (політичні і податкові урядники, лікарі, ветеринарі інжинери, лісництво, надзір над хліборобством, школи і т. ин.).

Наші кандидати повинні зазначувати, що мають кваліфікації для служби в округах з українським населеннєм.

— **Намісник Ексц. Колярд у Львові.** Передвчера приїхав на короткий побут до Львова Намісник Ексц. Колярд в товаристві шефа президияльного бюра Шультіса.

— **З львівського університету.** До 23-го с. м. вписало ся на львівському університеті 575 слухачів, з чого припадає на теольоґічний виділ 66, на правничий 102, фільософічний 195, лїкарський 112. З загального числа слухачів припадає аж 33 прц. на женщини.

— **Духовний семинар у Львові** ще не отворений і хто зна коли отворить ся. Причина в сім, що ординаріят відступив в червни с. р. семинарицький будинок на часове приміщеннє шпиталю для глухих і хорих на очи, а тепер виринають трудности що до його опорожнення. Предкладає ся навіть перенесення семинаря в інший льокаль. Однак такий проєкт являєть ся просто неможливий. Як звісно, мешкає в семинари коло 120 львівських, а 80 перемиских богословів, разом коло 200, а таке число не можна де небудь кинути. Ще важнійша ся сторона, що для церковного заведення є доконечна церков для безнастанних богослужень, не лиш празничних але і щоденних (утрені, служби божої, вечерні, параклисів і других молитов і медитацій), потрібні салї до науки, простора каплиця для екзорт, поміщення для настоятелів, бібліотека і др. Сеж є інтеґральні части семинаря, без котрих церковне вихованнє є немислиме, і без яких семинар перестає бути церковно виховавчим заведеннєм. А вже й не говорити, що в дотеперішнім будинку має семінар ціле потрібне урядження: ліжка і постелї, столи, пульти, лавки, крісла і др., котрих справленнє коштувалоби в другім поміщенню (а іменно в нинїшнім часї) незвичайно богато гроша і часу, тай хто зна, коли моглоби бути поладнане. Зібравши все те разом, мусить ся признати, що всякі інші заведення дадуть ся без великої шкоди переносити і поміщувати в других льокалях, однак духовний семинар має свої специяльні вимоги, котрим годї денебудь вволити, і без котрих він — коли має свому призначенню відповісти — просто не може істнувати.

Ми розуміємо вагу других нинїшних потреб, але й справи духовного семинара годї маловажити. Тут ходить о дуже важну справу нашої суспільности: о правильне вихованнє клиру для двох великих наших диецезий, львівської і перемиської, значить для найбільшої части нашого краю. Се діло являєть ся у нас іменно в сім часї як дуже важне. Цілий наш край зруйнований: богато парохій осиротілих, так що в деяких деканатах остало ледви двох-трох священиків; діти умирають без хреста а старші без релїґійного потїшення і похоронів; нарід полишений в страшнім положенню без інтелїґентної поради, тай глядить розпучливо, коли дїжде ся в своїм нещастю своїх душпастирів і дорадників. А тут проволїкаєть ся діло духовного семинара і наша суспільність занепокоєна, як воно скінчить ся. Се занепокоєннє тим більше, що як раз не стало в сю пору у Львові і в Перемишли архиєреїв, котрі з цілою повагою постояли би за животною справою своєї церкви. І минає вже місяць, як розпочали ся університетські виклади, а наші духовні кандидати не знають, що з ними станеть ся. Заходить небеспека, що за довгим приготовлюваннєм нового приміщення можуть втратити цілий рік шкільний, а що найменче перший курс, без котрого (задля тяглости наукового предмету) і другий курс був би вже безвартний і неможливий.

Якже инакше пішло се діло у латинників! Польський ординаріят беріг передовсім інтересу своєї церкви, і латинські кандидати мають нинї своє звичайне мешканнє, ходять правильно на університетські виклади і творять тепер єдиних слухачів на богословськім факультеті. У виду того кожній міркує і питає: чому то для других так, а для нас все инакше.

— **Ведуть далї офензиву.** Частина польської преси що веде політичну офензиву по західній стороні боєвої лїнії, себто йде слідами союзних військ на українські лемлї, дала вже спокій від деякого часу Холмщині, а всею своєю силою звернула ся на Волинь. Та з Волинем труднїща справа. В Холмщині можна було конструовати статистику при помочи „католиків“ (хоть вони ні слова по польськи не знають) на Волини так справа не дасть ся „пояснити“. — Тому краківський „Czas“ з 23 жовтня пишучи про польський стан посїдання на Волинї числить не людей, а морґи, а щоби їм придати більше польський характер, згадує про зовсім нову вартість про яку досї в світї нїхто не чував. Іменно числячи польське населеннє на Волині, каже до нього дочислити новий „gatunek polaków nieświadomych.“

Той потворний новородок має видно виповнити люку спричинену в статистиці для західного боку боєвої лїнії безповоротною втратою Polaków nowo zesnych з під прапора Дмовського, Ґрабського і Васілєвського. Ледви, чи вдасть ся штука...

— **Висьвяченнє пресвитерів** зачинає ся в Станіславові, як звідтам пишуть, в дни 15. листопада с. р. У Львові знов нема вже більше як рік преосв. митрополита, і хоч в диецезії дуже богато парохій опорожнених, не заряджено ще в сій справі нічого. Кандидати приїжджають і допрошують ся о свячення, численні парохії благають о присланнє священиків, і все те надармо. Взагалї підносять ся у нас що раз то голоснійші жалї, що справи диецезії не ведуть ся в нинїшнім прикрім часї так, як належало би. Чи вжеж не було би там на горі людей, котрі могли би сьому якось зарадити?

— **Люблинський** дневник резпоряджень ц. і к. ґенерального військового ґубернаторства (ч. 1) містить слїдуючий розпорядок ц. і к. начальної команди армії:

В поодиноких округах давних російських ґуберній люблинської і холмської задержуєть ся ті границї, які істнували перед утвореннєм холмської ґубернії в р. 1912. Нового подїлу округів постановленого при створеню ґубернії на підставі російського закона з р. 1912 а в практиці досї в життє не введеного ц. і к. військова управа не признає.

Таксамо не переведе ц. і к. військова управа нїяких инших розпорядків, що остають в звязи зі згаданою зміною територіяльного розмежовання.

— **Знищеннє винницької фабрики тютюну.** Шкоди заподїяні російським військом в фабрицї тютюну в Винниках виносять около 30 мілїонів корон. 1.600 робітників зістало без хлїба. Правительство має приступити до відбудови фабрики.

— **Голод в Варшаві.** Варшавські дневники завели постійний відділ случаїв ослаблення та занедужання ізза голоду. Ратункове нохотівлє щоденно збирає жертви голоду по улицях, почім лїкарі обдїлюють голодних бонами до дешевих кухонь.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, дня 28. жовтня 1915.

Нинї: четвер, 28. жовтня, гр.-кат. Ефіма і Лукіана, римо-кат. Шимона Юди.

Завтра: 29. с. м. гр.-кат. Льонґіна Сот. римо-кат. Нарциза б.

○ **Дар для школи.** Вч. о. Николай Білецький парох Пацикова передав на мої руки 20 К. як жертву на школу ім. Б. Грінченка, за що в імени дїтий шкільних і їх родичів складаю ласкавому жертводавцеви сим прилюдно сердечну подяку. — Від управи школи, Сіяк.

○ **Дирекція „Руської Щадницї в Перемишлї** подає до відома, що урядує як передтим — в тім самім льокали і в тих самих урядових годинах. Від вкладок платить $4^{1}/_{2}$%, а рентовий податок оплачує з власних фондів.

○ **Подумаймо й про наших Січових Стрільців!** „Жіночий комітет для несення помочи Укр. Січовим Стрільцям“ з огляду на надходячу зиму, звертаєть ся до усїх, котрим лежить на серци здоровлє тих, що за нас борють ся, життє і кров дають — наших Січових Стрільців, щоби складали для них, що лиш мають і можуть. Принимаємо усьо, бо усьо потрібне: полотна, вовняні матерії, обувє, коци, капи, кожушки, плащі, пелєрини, хустки, так нові як і старі, усяке білє та одіж, як рівнож такі річи, як кальоші й інші ґумові вироби, хочби і старі. В першій мірі просимо о хочби як маленькі грошеві лепти,

Думаємо, що всїм однаково лежить на серци так важна справа і нїхто не перейде, щоби не докинути своєї лепти, якої небуть натури. Бо ми занадто цїнимо і відчуваємо долю тих, що за вітчину усьо жертвують.

Подяку за се відчуємо у своїх серцях переконаннєм, що сповнили ми святий обовязок супроти своїх великих довжників.

Грошеві датки просимо слати на адресу: Приют Української Самаританської Помочи у Львові, вул. Петра Скарги, ч. 2. а, а прочі датки в склепі „Труду“, Ринок, ч. 38.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошення.

Michael Zavalykut, k. k. Kav. Div. Sanitäts Anstalt Nr. 6, Feldpost 75., глядає свого брата Якова, котрий з початком війни був в Ніжневі при Inf. Rgmt. 95. Arbeiter Abteilung 3—3

Інструктора до приватиста V. кл. української гімназії глядає Уряд парох. Підлуби п. Прилбичі. 3—3

П. Василя Склярського богослова II. р. прошу о надісланнє мені індексу під адресою: Андрій Круцько, богослов III. р. в Любачеві вул. Молодівська (при ц. к. Старостві) 2—3

Вдова інтеліґентна, літ середних або старша панна, найде уміщеннє в заможнійшім домі у Львові як самостійна газдиня. Зголошення з докладним описом під „Інтеліґентна Газдиня“, в Адм. „Укр. Слова“. 1—2

НА ЧАСІ!

Лев Горбачевський і С-ка

принимає роботи входячі в обсяг комнатного малярства.

Львів, вул. ЙОСАФАТА ч. 8.

1916. — На — 1916.

Календарик „Русалка“

вже друкує ся.

Богат. інформац. діл, справи військові. Звільнення. Урльопи, Запомог. комітети. Воєн. кред. інстит. Пашпортові приписи. Перепись з полон. і т. п. що кождому конечно знати.

Ціна 20 сот., з перес. 25 сот.

10 прим. з перес.		К 1·80
25 „ „ „ поруч.		„ 3·76
50 „ „ „ „		„ 7·—
100 „ „ „ „		„ 12·56

за попереднім надісланнєм грошей.

Той сам календарик виходить і в польській мові.

А. Березовський, Львів,

вул. Листопада І. Б.

1—6

1916. — На — 1916.

Ц. к. Міністерством Просвіти Віроісповідань як і Краєвим Виділом субвенціонована двоклясова

Торговельна школа

Т-ва „Просвіта“ у Львові, улиця Міцкевича ч. 11. приймає дальше вписи учеників (-ниць) з укінченою III. кл. виділ. гімн. чи реаль. або вступний іспит.

Вписове Корон 7·—, шкільна оплата Корон 6·— в місяць.

Приміщеннє можна найти в Українській Бурсі за К. 50·— місячно, в грошах або продуктах. Пильні а спосібні можуть дістати стипендію. 3—6

Абсольвентів поручує Школа фінансовим і торговельним інституціям і заведенням на платні місця і посади.

Програма Школи висилаєть ся даром.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові,

вул. Руська ч. 20. Телеф. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришеннях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілю Товариства є удїлюваннє кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Відсотки від вкладок 4 проц., без потручення рентового податку.

Вкладки приймає і виплачує Каса Товариства в урядових годинах від 8. до 2. в полудне.

Конто в Почтовій Щадниці 35 527

Жирове конто в австро-угорськім Банку.

Щадничі вкладки	К. 4,120.000
Власний маєток	„ 536.000
Уділені позички	„ 4,765.000

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Земельний

Банк Гіпотечний

Спілка акційна у Львові

Підвалє ч. 7.

Конто почтової Щадниці ч. 116.184.
Жирове конто в Австро-угор. Банку.

Складайте щадности, взагалі зайві гроші на процент, — щоби кожня корона могла служити нар дньому господарству, та вам приносити зиск, а не марнувала ся!

Акційний капітал . .	К 1,300.000
Резерви Банку	„ 300.000

Приймає вкладки на біжучий рахунок від К. 10·— на 4 до 4½ проц.

Більші льокації капіталів приймає за условленим процентом.

Виплачує купони від заставних листів.

Інкатує гіпотечні рати і задатки на сплату векслевих зобовязань.

Вимінює по кориснім курсі російські рублі і німецькі марки.

Певність льокації запоручують: акційний капітал Банку, резерви забезпечені вірительности і взагалі ціле його майно.

Рентовий податок оплачує Банк з власних фондів.

На жаданнє висилає довільну скільність посвідок зложення Почтової Щадниці.

„КАРПАТІЯ“

Тов. взаїмних обезпечень на життє і ренти

у Львові, вул. Руська ч. 18.

урядує що дня крім недїль і свят від години 10.—1. перед полуднем.

Премії можна платити чеками або в касі Товариства або на почті на рахунок Почт. Щадниці ч. 120.065.

Рублі і марки

вимінює по найвищім курсі

Земельний Банк гіпотечний

(спілка акційна)

у Львові, вулиця Підвалє 7.

Порученя з провінції полагоджуєсь обопільною почтою.

Овочеві щепи

набувати можна в

„Краєвім Союзі Господарсько-торговельних Спілок“

у Львові, вул. Зіморовича ч. 20.

по К. 1·65 за

груші і сливи

а по К. 1·45 за

яблонки, черешні і вишні.

Кошта опаковання числить ся окремо. — Цілу належитість за щепи належить з гори разом з замовленнєм надіслати, а кошта опаковання побираєсь через послїплату. Дирекция.

4—4

Порядок поїздів.

Час приїзду і відїзду почтових поїздів у Львові важний від 1-го жовтня 1915.

Середно-европейський час:

Зі Львова відходять в напрямі:

До Кракова	9·09	рано	почтовий
„ „	10·40	„	особовий
„ „	8·55	вечер	поспішн.
„ „	10 52	в ночи	почтовий
„ Станиславова . . .	9·40	рано	особовий
„ „	4·00	попол.	особовий
„ „	7·15	вечер	поспішн.
„ Стрия	6·39	рано	особовий
„ „	6·20	вечер	особовий
„ Сокаля і Белзця . .	11·45	рано	почтовий
„ Перемишлян	4·38	попол.	почтовий
„ Яворова	8·40	рано	мішаний
„ Золочова і Бродів .	10·20	рано	почтовий
„ Камінки Струм. . . .	9·53	рано	почтовий
„ Самбора	2 16	попол.	почтовий

До Львова приходять в напрямі

З Кракова	6·00	рано	особовий
„ „	7·28	рано	почтовий
„ „	6·08	вечер	почтовий
„ „	6·45	вечер	поспішн.
„ Станиславова	5·12	рано	особовий
„ „	9·38	рано	поспішн.
„ „	5·43	попол.	особовий
„ Стрия	8·05	рано	особовий
„ „	4·48	попол.	почтовий
„ Сокаля і Белзця . . .	5·00	попол.	почтовий
„ Перемишлян	11·24	передп.	почтовий
„ Яворова	4·29	попол.	мішаний
„ Золочева і Бородів . .	2·09	попол.	почтовий
„ Камінки Струм . . .	6·10	вечер.	почтовий
„ Самбора	9·24	вечер	почтовий

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.